

Maatschappelijk Forum: Leer jongeren grip te houden op geld

Leen je bij DUO om te investeren in je studie of sla je dat geld stuk op een skivakantie? Jongeren, belangenorganisaties en bankbestuurders gingen op 1 november met elkaar in gesprek over hoe jongeren omgaan met geld en hoe de banken kunnen bijdragen aan hun financiële weerbaarheid. Het was het tweede Maatschappelijk Forum, georganiseerd door de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB).

In de sfeervolle Koninklijke Munt in Utrecht gingen zo'n twintig jongeren in gesprek met bestuurders van vijf banken en diverse maatschappelijke organisaties (zie kader). Voormalig Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen poneerde als gespreksleider tien pittige stellingen die veelal direct of indirect draaiden om (financiële) verantwoordelijkheden. Bijvoorbeeld 'Ouders moeten de kinderbijslag op de rekening van hun kinderen storten.' Of: 'Als je slachtoffer bent van oplichting is dat je eigen schuld en moet je het geld zelf terugbetalen.'

Veel discussie Het waren stellingen die leidden tot belangrijke vraagstukken en veel discussie. Hoeveel verantwoordelijkheden kunnen jongeren aan? Is het puberbrein wel in staat de financiële consequenties over langere tijd te overzien? Zou financiële voorlichting in het curriculum van de opleidingen moeten? En: hoe kunnen banken

bijdragen aan financiële educatie en jongeren helpen met het verstandig omgaan met geld?

“Als sector willen we – boven op wat de banken afzonderlijk doen – kijken hoe we kunnen bijdragen aan het voorkomen en aanpakken van schulden onder jongeren”, vertelde NVB-voorzitter Chris Buijink. Buijink liet cijfers zien uit een onderzoek naar schulden in Nederland dat in opdracht van de NVB is gedaan. Uit het onderzoek blijkt dat jongeren ‘best secuur’ zijn als het gaat om geld, maar dat juist de groep met ernstige betalingsproblemen het belangrijker vindt om nu geld uit te geven dan te sparen voor later.

De nieuwe nul De jongeren in de zaal vonden vrijwel unaniem dat rood staan er niet ‘gewoon bij hoort’. Een student merkte op dat wel bij vrienden te zien: ‘Min duizend wordt de nieuwe nul. Als op de 24ste DUO weer langskomt, staan ze weer op nul en kunnen ze opnieuw 900 euro het rood ingaan.’

Het leidde tot een boeiende discussie rondom het lenen voor de studie. Een interessant dilemma, vond gespreksleider Sharon Gesthuizen. “Aan de ene kant laten we jongeren weten dat rood staan onverstandig is, aan de andere kant vragen we ze juist te investeren in zichzelf en dus te lenen voor hun studie.” Een vertegenwoordiger van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap beaamde dat dit in de voorlichting vanuit DUO inderdaad een dilemma oplevert. Met één boodschap moeten twee uiterste groepen worden bediend: jongeren met leenangst die aarzelen of ze wel een studie zullen beginnen, en de jongeren die de lening al te makkelijk stukslaan op wintersport. Waarschuw je de laatste groep, dan breng je de mensen met leenangst weer meer aan het twijfelen. En andersom: probeer je de twijfelaars te overtuigen in zichzelf te investeren, dan help je misschien de andere groep de vernieling in. Het is alsmaar zoeken naar de balans in die boodschap.

Verleidingen Een vertegenwoordigster van het Nibud gaf aan dat het aantal jongeren met geldproblemen toeneemt: “Wij constateren dat het best lastig is om grip te houden op je geld.” De verleidingen om geld uit te geven nemen toe door 24/7 online shoppen, door steeds vernuftiger marketingtechnieken, en ook videogames en vlogs zitten vol reclame. Digitalisering van bankzaken maakt het lastiger om overzicht te houden. Geld wordt minder tastbaar en daarmee makkelijker uit te geven, aldus het Nibud. Financiële opvoeding is belangrijk: “Uit Nibud-cijfers blijkt dat de volwassene die als kind niet heeft geleerd goed met geld om te gaan, twee keer zo vaak betalingsachterstanden heeft. Betalingsproblemen komen drie keer zo vaak voor bij deze volwassenen.”

Financiële educatie Kennis over (omgaan met) geld telt. Dat bleek keer op keer uit de discussies rondom de stellingen. Zo vond een jongere dat je moeilijk iemand die nooit financiële voorlichting heeft gekregen de schuld in de schoenen kunt schuiven wanneer hij zich laat gebruiken als ‘geldezel’. “Maar waar haal je die kennis vandaan?”, zo

Hoe maken we jongeren financieel weerbaar?

Hoe maken we jongeren financieel weerbaar? Na de ouderen stonden tijdens het tweede Maatschappelijk Forum dat de NVB organiseerde de jongeren centraal. Zij gingen in gesprek met vertegenwoordigers van vijf banken – ABN AMRO, ING, Rabobank, Triodos en De Volksbank –, een vertegenwoordiger van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties als Nibud, Landelijke Studentenakbond (LSVB), Nationale Jeugdtraad, Stichting Jeugdeducatiefonds en Stichting Lef.

Het Maatschappelijk Forum is ontstaan op advies van de Monitoring Commissie Code Banken. Door informeel in gesprek te gaan met klanten en stakeholders over maatschappelijke thema's, wil de bankensector het wederzijds begrip vergroten.

vroeg een ander zich af. Na negen jaar basisschool, vijf jaar voortgezet onderwijs, twee jaar mbo en nu een paar jaar hbo heeft ze nog nooit op school voorlichting gekregen over het omgaan met geld. Dat gebrek aan voorlichting op scholen is des te schrijnender bij de grote groep jongeren die ook thuis niets leert over geldzaken. Voormalig politicus Hans Spekman, nu vertegenwoordiger van Stichting Jeugdeducatiefonds, sprak vol vuur zijn zorgen uit over deze groep mensen die generatie op generatie in de schulden komt. Hoe bereik je ook deze jongeren? “Leer ze verstandig omgaan met geld! Ik zie daar een rol voor de banken.”

Een van de belangrijke conclusies deze avond was dan ook dat financiële educatie aan kinderen in achterstandssituaties een belangrijk middel is tegen financiële ongeletterdheid. Een van de manieren waarop de banken hier al op inspelen, is met de gastlessen ‘Bank voor de klas’ – het gezamenlijke programma voor financiële educatie van banken. Wellicht zou financiële educatie zelfs structureel in het curriculum van de scholen en opleidingen moeten komen, zo opperden meerdere aanwezigen.

Concrete tips Het was niet de enige aanbeveling deze avond. De jongeren stelden niet alleen concrete vragen (Waarom probeert de bank mij zodra ik 18 word over te halen een creditcard te nemen? Waarom is rood staan bij de bank eigenlijk zo duur?), ze gaven banken ook concrete tips (Bouw een alarm in in een app, waarmee je vooraf kunt instellen hoeveel geld je die dag maximaal wilt pinnen. Maak gebruik van populaire vloggers om ons iets te leren over geldzaken. Voeg blockchain toe om duurzaamheid echt transparant te maken.).

“We hebben goed naar jullie geluisterd en veel meegekregen”, constateerde Chris Buijink dan ook in zijn afsluitende dankwoord.

